

Bosna i Hercegovina svake godine gubi 21,5 posto svog BDP-a, to jest više od 7.200.000 američkih dolara, zbog velikog zagađenja zraka, podaci su Svjetske zdravstvene organizacije.

Domaće i međunarodne organizacije za zaštitu okoliša već decenijama upozoravaju na alarmantnu zagađenost zraka u našoj zemlji, koja iz godine u godinu predstavlja sve veći problem. Stanovnici BiH dobro pamte prošlu zimu kada su koncentracije prašine i drugih štetnih čestica u zraku bile tolike da se ulicama Sarajeva, Tuzle, Zenice, Kaknja i drugih gradova bukvalno nije moglo hodati bez zaštitnih maski, a zbog onečišćenog zraka privremeno je bila prekinuta i nastava u sarajevskim školama.

Brojni zdravstveni problemi

U Sarajevu je tada koncentracija prašine prelazila vrijednosti od 300 mikrograma po metru kvadratnom, dok je u Tuzli, u blizini postrojenja termoelektrane, mjereno i više od 1.000 mikrograma. Prema standardima EU-a, u gradovima se toleriraju koncentracije prašine između 25 i 40 mikrograma po kvadratnom metru.

Fosilna goriva koja građani koriste za grijanje u zimskim mjesecima, te zastarjeli automobili na cestama primarni su izvori zagađenja zraka u BiH, kaže za Faktor Amina Omićević, predstavnik UN-ovog programa za zaštitu okoliša u Bosni i Hercegovini.

- Ono što UNEP pokušava postići prvenstveno u Sarajevu i Banjoj Luci jeste da se unaprijede sistemi centralnog grijanja tako da budu dostupniji građanima, te da se koriste goriva koja su bolja za kvalitet zraka. U Sarajevu „Toplane“ svakako koriste plin, a u Banjoj Luci, nažalost, to je do sada bio mazut. Sarajevo je već niz godina jedan od najzagađenijih gradova u Evropi, a situaciju ne olakšava ni geomorfologija, s obzirom na to da je grad smješten u kotlini. U zimskim mjesecima zagađenje zraka u pojedinim bh. gradovima prelazi dozvoljene vrijednosti i do pet puta - naglašava Omićević.

Zagađenje zraka skupo košta BiH ne samo u ekonomskom nego i u smislu općeg zdravstvenog stanja stanovništva. Svjetski ekonomski forum objavio je nedavno listu zemalja u kojima zagađenje ubija najveći broj ljudi - Bosna i Hercegovina je među prvima na listi sa procijenjenih 223,6 stanovnika na populaciju od 100.000 ljudi koji godišnje umiru od posljedica zagađenja, a kao glavni „krivac“ navodi se saobraćaj. Prema ovoj listi, kreiranoj na osnovu podataka Svjetske zdravstvene organizacije i Evropske agencije za okoliš, čak je i Kina manje zagađena od BiH. Na listi najzagađenijih zemalja svijeta su i Srbija, gdje se procjenjuje da godišnje na 100.000 stanovnika zagađenje ubije 137 osoba, te Rumunija, Ukrajina, Albanija i Bugarska.

Istraživanja pokazuju da će broj smrtnih slučajeva vezanih za zagađenje rasti i u narednim

decenijama. Prema podacima Udruženja za zdravlje i okolinu iz Brisela, objavljenim u martu ove godine, zdravstveni troškovi povezani sa zagađenjem zraka iz termoelektrana u BiH iznose do 3,1 milijardu eura godišnje, što predstavlja trećinu ukupnih troškova iz ovog izvora u regiji Zapadnog Balkana. Proračun zdravstvenih troškova direktno povezanih sa zagađenjem zraka od termoelektrana uzima u obzir prijevremene smrti, prijeme u bolnice povezane sa respiratornim i kardiovaskularnim problemima, nove slučajeve hroničnog bronhitisa i simptoma donjeg respiratornog trakta, upotrebu lijekova, kao i dane ograničene radne aktivnosti zbog lošeg zdravlja.

Premala izdvajanja

Inače, tri od deset najzagađujućih termoelektrana u Evropi nalaze se u Bosni i Hercegovini. Termoelektrana u Ugljeviku vodeća je po emisijama sumpor-dioksida u Evropi, a prate je termoelektrane u Kaknju i Tuzli. Sumpor-dioksid predstavlja posebnu opasnost za zdravlje jer u atmosferi formira suspendirane čestice koje prouzrokuju cijeli spektar zdravstvenih problema - od astmatičnih napada, bronhitisa i alergija, pa do ozbiljnih plućnih i srčanih problema.

Uprkos tome što periodi lošeg kvaliteta zraka često traju i po nekoliko mjeseci, zagađenje u BiH još nije prepoznato kao politički prioritet, kaže Amina Omićević.

- Problem je što su budžetska izdvajanja za unapređenje kvaliteta zraka relativno mala u odnosu na ulaganja koja naši proizvodni pogoni i termoelektrane zahtijevaju da bi se unaprijedio taj kvalitet. Dakle, neophodna je akcija iz samog vrha vlasti kako bi se budžetska sredstva u većem obimu preusmjerila na poboljšanje kvaliteta života građana - zaključuje Omićević.

Život u sjeni uglja

O zagađenju u Bosni i Hercegovini pisao je nedavno i ugledni francuski list „Le Monde“. „Ima dana kada je dim toliko gust da smo prinuđeni da se zatvorimo u kuću“, ističe Goran Stojak. „Ovdje se vodi borba za opstanak.“ Kristina, Goranova žena, dobila je otkaz iz odmazde zbog tvrdnji koje iznosi njen muž. Njihov 18-mjesečni sin ima problema s plućima. Divkovići, selo nastanjeno pretežno Hrvatima, u kojem živi porodica Stojak, imalo je početkom 1990-ih godina 540 stanovnika. Zbog rata u Bosni i zagađenja, ova seoska zajednica danas broji svega 80 duša - dio je opširne reportaže autora Simona Rogera, objavljene u „Le Mondeu“ pod naslovom „Život u sjeni uglja“.

izvor: faktor.ba